

Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича

Факультет іноземних мов

Кафедра германської філології та перекладу

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан факультету іноземних мов

доц. Ірина КОЛІСНИЧЕНКО

“26” серпня 2026 року

РОБОЧА ПРОГРАМА

навчальної дисципліни

Історія лінгвістичних учень

обов'язкова

Освітньо-професійна програма: Англійська мова і література та друга іноземна мова

Спеціальність: B11 Філологія
B11.041 Германські мови та літератури (переклад включно),
перша – англійська

Галузь знань: В Культура, мистецтво та гуманітарні науки

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)
Факультет іноземних мов

Мова навчання: українська

Чернівці 2026

Робоча програма навчальної дисципліни «Історія лінгвістичних учень» складена відповідно до освітньо-професійної програми «Англійська мова і література та друга іноземна мова».

Розробники:

Юрій КІЙКО, доктор філологічних наук, професор

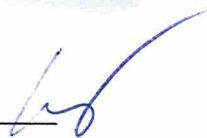
Викладачі:

Юрій КІЙКО, доктор філологічних наук, професор

Погоджено з гарантом ОП Ольга СОЛОВЙОВА

Затверджено на засіданні кафедри германської філології та перекладу

Протокол № 1 від “27” серпня 2026 року

Завідувач кафедри Олена КУДРЯВЦЕВА

Схвалено методичною радою факультету іноземних мов

Протокол № 1 від “26” серпня 2026 року

Голова методичної ради факультету іноземних мов Ірина БЕЖЕНАР

Курс „Історія лінгвістичних учень” є фундаментальною навчальною дисципліною при професійній підготовці майбутніх магістрів-філологів. Курс систематизує і доповнює фахові знання студентів-магістрантів у лінгвістичній царині знань, які необхідні магістрантам при підготовці кваліфікаційних робіт. Він сфокусований на історії розвитку мовознавчої думки від початку існування людства до сьогодення. Мета курсу „Історія лінгвістичних учень” – ознайомлення магістрантів з розвитком мовознавчої думки від витоків людства до сьогодення.

2. Результати навчання

ЗК1. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК2. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗКЗ. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК5. Здатність працювати в команді та автономно.

ЗК7. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК8. Навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

СК1. Здатність вільно орієнтуватися в різних лінгвістичних напрямках і школах.

СКЗ. Здатність критично осмислювати історичні надбання та новітні досягнення філологічної науки.

СК6. Здатність застосовувати поглиблені знання з обраної філологічної спеціалізації для вирішення професійних завдань.

СК7. Здатність вільно користуватися спеціальною термінологією в обраній галузі філологічних досліджень.

У результаті вивчення дисципліни студент повинен **знати та вміти:**

ПРН 2. Упевнено володіти державною та іноземною мовами для реалізації письмової та усної комунікації, зокрема в ситуаціях професійного й наукового спілкування; презентувати результати досліджень державною та іноземною мовами.

ПРН 7. Аналізувати, порівнювати і класифікувати різні напрями і школи в лінгвістиці.

ПРН 9. Характеризувати теоретичні засади (концепції, категорії, принципи, основні поняття тощо) та прикладні аспекти обраної філологічної спеціалізації.

ПРН 13. Доступно й аргументовано пояснювати сутність конкретних філологічних питань, власну точку зору на них та її обґрунтування як фахівцем, так і широкому загалу, зокрема особам, які навчаються.

ПРН 15. Обирати оптимальні дослідницькі підходи й методи для аналізу конкретного лінгвістичного чи літературного матеріалу.

ПРН 16. Використовувати спеціалізовані концептуальні знання з обраної філологічної галузі для розв'язання складних задач і проблем, що потребує оновлення та інтеграції знань, часто в умовах неповної/недостатньої інформації та суперечливих вимог.

Форма навчання	Рік підготовки		Кількість		Кількість годин					Вид підсумкового контролю
			кредитів	годин	лекцій	практичні	семінарські	лабораторні	самостійна робота	

Денна	1	2	3	90	16		14		60		екзамен
Заочна	1	2	3	90	4		4		82		екзамен

3.1. Загальна інформація

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з двох навчальних модулів, а саме:

- навчального **модуля № 1** «Історія лінгвістичних учень до XVIII ст.»
- навчального **модуля № 2** «Історія лінгвістичних учень з XIX ст.», кожен з яких є логічною завершеною, відносно самостійною, цілісною частиною навчальної дисципліни, засвоєння якої передбачає проведення модульної контрольної роботи та аналіз результатів її виконання.

3.2. Структура змісту навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	3 кредити / 90 годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	с	лаб	інд	с.р.		л	с	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Теми навчальних занять	Змістовий модуль 1. Історія лінгвістичних учень до XVIII століття											
Тема 1. Історія лінгвістичних учень як складова загального мовознавства Мета і завдання курсу	4	2				2	4	1				3
Тема 2. Давньоіндійські, давньокитайські й давньоарабські лінгвістичні традиції	8		2			6	8		1			7
Тема 3. Греко-римські лінгвістичні традиції	4	2				2	4	1				3
Тема 4. Європейське мовознавство епохи середньовіччя і Відродження	8		2			6	8		1			7
Тема 5. Українське мовознавство XI-XVIII століть	4	2				2	4					4
Тема 6. Порівняльно-історичне мовознавство	8		2			6	8					8
Тема 7. Лінгвістичні погляди В. фон Гумбольдта	9	2	1			6	9					9
Разом за ЗМ 1	45	8	7			30	45	2	2			41

Теми навчальних занять	Змістовий модуль 2. Історія лінгвістичних учень з XIX століття											
Тема 8. Натуралістичний і психологічний напрями у мовознавстві	4	2				2	4	1				3
Тема 9. Молодограматизм Школа «слів і речей»	7		2			5	7		1			6
Тема 10. Школа естетичного ідеалізму Неолінгвістика	7	2				5	7	1				6
Тема 11. Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра	8		2			6	8		1			7
Тема 12. Структуралізм і генеративізм	10	2	2			6	10					10
Тема 13. Мовознавство на сучасному етапі	9	2	1			6	9					9
Разом за ЗМ 2	45	8	7			30	45	2	2			41
Усього годин	90	16	14			60	90	4	4			82

3.3. Тематика семінарських занять

№	Назва теми	Год.
1	Давньоіндійські лінгвістичні традиції Давньокитайські лінгвістичні традиції Давньоарабські лінгвістичні традиції	2
2	Європейське мовознавство епохи середньовіччя і Відродження	2
3	Порівняльно-історичне мовознавство Українське мовознавство XI-XVIII століть Лінгвістичні погляди В. фон Гумбольдта Модульна контрольна	3
4	Молодограматизм Школа «слів і речей» Натуралістичний напрям у мовознавстві. А. Шлейхер Психологічний напрям у мовознавстві. Г.Штейнталь	2
5	Лінгвістична концепція Ф. де Соссюра Школа естетичного ідеалізму Неолінгвістика Казанська лінгвістична школа. І.О.Бодуен де Куртене	2
6	Женевська школа Глосематика Празький лінгвістичний гурток Дескриптивізм Лінгвістичні погляди Едварда Сепіра	2
7	Генеративізм Європейське неогумбольдтіанство	3

	Когнітивна лінгвістика: предмет, методи, проблеми Лінгвосинергетика: предмет, методи, проблеми Комунікативна лінгвістика: предмет, методи, проблеми Модульна контрольна	
	Разом	15

3.4. Самостійна робота студента

№	Назва теми	Год.
1	Підготуватися до семінару 1 (питання див. 3.3)	8
2	Підготуватися до семінару 2 (питання див. 3.3)	9
3	Підготуватися до семінару 3 (питання див. 3.3) Модульна контрольна	9
4	Підготуватися до семінару 4 (питання див. 3.3)	9
5	Підготуватися до семінару 5 (питання див. 3.3)	9
6	Підготуватися до семінару 6 (питання див. 3.3)	8
7	Підготуватися до семінару 7 (питання див. 3.3) Модульна контрольна	8
	Разом	60

Методи навчання

1. Вербальні методи

Розповідь: Викладач подає інформацію у формі структурованого викладу теми, акцентуючи увагу на основних поняттях і термінах.

Бесіда: Діалог між викладачем і студентами, який стимулює активне обговорення теми, запитання і відповіді.

Лекція: Формат, у якому викладач систематично викладає матеріал, використовуючи мультимедійні засоби для наочності. Під час лекцій використовуються інтерактивні елементи, такі як запитання до аудиторії, щоб заохотити активну участь і обговорення.

2. Практичні методи

Семінар: Студенти обговорюють підготовлені теми, представляють свої думки та аргументи, навчаючись працювати в групі.

Презентація: Кожен студент або група представляє проєкт або дослідження на визначену тему, розвиваючи навички публічного виступу.

Виступ: Публічний захист або обговорення результатів дослідження, що стимулює критичне мислення.

Конспектування: Студенти створюють конспекти лекцій, що допомагає їм структурувати інформацію та запам'ятовувати матеріал.

Письмові вправи на множинний вибір: Завдання, що дозволяє перевірити знання на базовому рівні, під час яких студенти обирають правильні варіанти відповідей.

Письмові розгорнуті відповіді на запитання: Завдання передбачають формулювання аргументованих відповідей, що стимулює розвиток навичок критичного мислення.

3. Робота з підручниками та науковими статтями

Аналіз текстів: Студенти порівнюють і аналізують джерела, формуючи власні висновки.

Критичний огляд літератури: Написання рефератів або есе на основі вивчених наукових статей для розвитку аналітичних навичок.

4. Наочні методи

Демонстрація та ілюстрація: Використання інтерактивних матеріалів (відео, графіки), які підсилюють візуальне сприйняття і пояснення.

Додаткові методи

Частково-пошуковий метод: Студенти формують дослідницькі запитання, що розвиває їхні навички самостійного дослідження.

Метод самостійної роботи: Студенти виконують завдання, досліджуючи теми за допомогою бібліотечних ресурсів та інтернету.

Групові проекти: Спільна робота над дослідженнями або презентаціями, що сприяє розвитку командної роботи та співпраці.

Система контролю та оцінювання

Критерієм підсумкового оцінювання є досягнення студентом мінімальних порогових рівнів оцінок (балів) за кожним передбаченим результатом навчання.

Мінімальний пороговий рівень оцінки визначається за допомогою якісних критеріїв і трансформується в мінімальну позитивну оцінку використовуваної числової (рейтингової) шкали).

Загальна кількість балів, яку студент може отримати у процесі вивчення дисципліни протягом семестру, становить 100 балів, з яких 60 балів студент набирає за два модулі і 40 балів під час підсумкового виду контролю (екзамену).

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на завершальному етапі – під час проведення іспиту з дисципліни. Максимальна кількість балів, яку студент може отримати у ході проведення підсумкового контролю становить 40 балів: 10 балів за тест і 30 балів за три питання екзаменаційного білету. Відповіді на питання в кожному з екзаменаційних білетів передбачають демонстрацію теоретичних знань студента з дисципліни. Оцінювання відповідей на ці питання здійснюється за спільними критеріями.

Критерії та параметри оцінювання відповідей на питання:

10-9 балів – студент вичерпно висвітлює теоретичне питання; чітко і конкретно висловлює головні моменти, наводить адекватні різноманітні приклади; логічно обґрунтовано і структурно правильно будує відповідь;

8-7 – студент достатньо повно висвітлює теоретичне питання; правильно виокремлює головні моменти, наводить необхідні приклади; логічно і структурно правильно будує відповідь; проте відповідь має незначні неточності та помилки;

6-5 – студент неповно висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі як незначні, так і значні неточності та помилки;

4-3 – студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; не акцентує увагу на головних моментах, наводить недостатню кількість прикладів; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має деякі значні неточності та помилки;

2-1 – студент частково і недостатньо висвітлює теоретичне питання; викладає недостатній для висвітлення теми обсяг теоретичних положень; не виокремлює головні думки; не наводить приклади; нелогічно і структурно неправильно будує відповідь; відповідь має велику кількість значних помилок.

Засоби оцінювання

Засобами оцінювання та демонстрування результатів навчання можуть бути:

стандартизовані тести; проекти (наскрізні проекти; індивідуальні та командні проекти; дослідницько-творчі та ін.); реферати; презентації; студентські презентації та виступи на наукових заходах; контрольні роботи.

Модульний тест – вага 20 балів.

Виступ-презентація на семінарі – вага 10 балів. Оцінювання за шкалою А, В, С (див. табл.) і виводиться вкінці усереднена оцінка в балах.

Форми поточного та підсумкового контролю

Формами поточного контролю є усна/письмова (тестування, презентація, реферат) відповідь студента.

Форма підсумкового контролю - екзамен.

Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне опитування та самостійна робота													Іспит	Сума
Змістовий модуль №1							Змістовий модуль № 2							
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	T11	T12	T13	40	100
30 (виступ 10, тест 20)							30 (виступ 10, тест 20)							

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
70-79	C		
60-69	D	задовільно	
50-59	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим самостійним опрацюванням освітнього компоненту до перескладання	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Перелік питань для самоконтролю та підсумкового контролю навчальних досягнень студентів

ЗМ 1

Періодизація історії мовознавства
Китайські лінгвістичні традиції
Індійські лінгвістичні традиції
Арабські лінгвістичні традиції
Греко-римські лінгвістичні традиції
Європейське мовознавство епохи середньовіччя і Відродження
Українське мовознавство XI-XVIII століть
Порівняльно-історичне мовознавство
Лінгвістичні погляди Вільгельма фон Гумбольдта

Змістовий модуль 2

Натуралістичний напрям у мовознавстві. А. Шлейхер
Психологічний напрям у мовознавстві. Г.Штейнталь

Молодограматизм
Школа «слів і речей»
Школа естетичного ідеалізму
Неолінгвістика
Казанська лінгвістична школа. І.О.Бодуен де Куртене
Лінгвістична концепція Фердинанда де Соссюра
Структуралізм
Школи структуралізму
Генеративізм
Мовознавство на сучасному етапі

Визнання результатів навчання, здобутих у неформальній освіті

Згідно з «Положенням про взаємодію формальної та неформальної освіти, визнання результатів навчання (здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, в системі формальної освіти) у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича (протокол №10 від 28 жовтня 2019 року)» та згідно рішення кафедри германського, загального та порівняльного мовознавства про визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної освіти (протокол №10 від 29.10.2020), під час проходження цього курсу визнаються результати навчання студентів, отримані у неформальній освіті, з можливим перезарахуванням:

- тем/теми змістових модулів, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми змістових модулів;
- індивідуального завдання, якщо отримані у неформальній освіті знання відповідають загальному спрямуванню дисципліни;
- тем / теми семінарських занять, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми семінарських занять;
- тем / теми самостійної роботи, які співвідносні за змістовим наповненням до знань, отриманих шляхом неформальної освіти; якщо отримані в неформальній освіті знання поглиблюють і розширюють тему / теми самостійної роботи.

Для визнання й перезарахування знань, отриманих у неформальній освіті, студенту слід представити сертифікат, що підтверджує здобуття знань у неформальній освіті.

Шляхи здобуття знань у неформальній освіті: тренінги, освітні й практичні курси, семінари й вебінари, літні / зимові школи тощо.

З алгоритмом визнання результатів навчання, отриманих здобувачами вищої освіти у неформальній освіті, можна ознайомитися за посиланням:

https://drive.google.com/file/d/1L3rXgpKAvCgvsCbNv_2b3KeSxuQpiWlz/view

Рекомендована література

Базова

1. Загнітко А. Мовознавство: загальне мовознавство: посібник. Вінниця: Твори, 2019.
2. Історія українського мовознавства / Оксана Ніка. Київ: Освіта України, 2017.
3. Кійко Ю.Є. Загальне мовознавство: практикум. Чернівці: ЧНУ, 2021.
4. Селіванова О.О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми. Черкаси, 2017.

Допоміжна

1. Dabrowska E., Dagmar D. Cognitive Linguistics - Key Topics. Berlin: de Gruyter, 2019.
2. Kiyko Y. Medientexte aus fraktaltheoretischer Perspektive: deutsch-ukrainische Kontraste. Berlin: Peter Lang, 2020.
3. Kortmann B. English Linguistics: Essentials. Stuttgart: Metzler, 2020.
4. Kramsky J. Papers in General Linguistics. Berlin/Boston: de Gruyter, 2019.
5. Linguistics studies. Paradigm shift & modern linguistic thought / О. Ilchenko, N. Kramar, N. Kravchenko. Київ: Видавниче п-во "Едельвейс", 2021.

6. Malmberg B. Readings in Modern Linguistics: An Anthology. Berlin/Boston: de Gruyter, 2019.
7. Philosophy of language and new trends in translation studies and linguistics: collective monogr. / [N. V. Chendey et al.]. Lviv; Toruń: Liha-Pres, 2019.
8. Research methods in linguistics / O. Ilchenko, N. Kravchenko, N. Kramar. Київ: Видавниче п-во "Едельвейс", 2021.
9. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. 3-є вид. К.: Академія, 2010.
10. Лінгвістика ХХІ століття: нові дослідження і перспективи. К.: Логос, 2010.
11. Селіванова О.О. Лінгвістична енциклопедія. Полтава: Довкілля-К, 2010.

Інформаційні ресурси

1. Кійко Ю.Є. Курс «Загальне мовознавство: програма курсу, методичні рекомендації» на платформі Moodle: moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=244
2. [Тексти з мовознавства](#)
3. [The Linguist List](#), a global online linguistics community with news and information updated daily
4. [Glottopedia](#), MediaWiki-based encyclopedia of linguistics, under construction

Політика академічної доброчесності

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

- Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича
<https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/kodeks-akademichnoi-dobrochesnosti-ta-etyky-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/>
- «Етичний кодекс Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/etychnyi-kodeks-chernivetskoho-natsionalnoho-universytetu-imeni-yuriia-fedkovycha/> ;
- «Положенням про виявлення та запобігання академічного плагиату у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polozhennia-pro-vyavlennia-ta-zapobihannia-akademichnomu-plahiatu-u-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>;
- «Політика використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університету імені Юрія Федьковича» <https://www.chnu.edu.ua/universytet/normatyvni-dokumenty/polityka-vykorystannia-shtuchoho-intelektu-v-chernivetskomu-natsionalnomu-universyteti-imeni-yuriia-fedkovycha/>

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

- допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

- не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;
- додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ можуть визначатися викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.